

A. Ü. Veteriner Fakültesi Şirurji Kürsüsü
Prof. Dr. Burhanettin Öktem

KEDİLERDE COPROSTASE OLAYLARININ ENTEROTOMİ İLE TEDAVİSİ

A. Finci*

F. Akın**

The treatment of coprostase with enterotomie in cats

Summary: Seven cats were treated for coprostasis by enterotomie. Five cases were healed within 10 days of surgery. Two cases died (one in 7 days after, and the other one during surgery). In four cases, the reason of coprostasis is rickets, and in one of these cases the coprostas recurred 3 months after surgery, and this one treated again with enterotomy.

The conclusion of this report is that Feline coprostasis in colon and rectum may be treated easily by enterotomy without losing time while trying to treat these cases by conservative methods.

Özet: Colon ve rectum'unda coprostase bulunan 7 kedi enterotomie ile tedavi edilmiştir. 5 olayda postoperative 10. günde normal defekasyon ve iyileşme sağlanmış, 1 olay 7. postoperative günde, diğer biri de operasyon sırasında ölmüştür. 4 olayda coprostase sebebinin, raşitizma sonu pelvis kanalındaki daralma olduğu saptanmış ve böyle olan olayların birinde de operasyondan 3 ay sonra nüks görülmüştür. Bu olaylardan çıkardığımız sonuca son 10 senelik klinik gözlemlerimizi de ekliyerek, colon ve rectum'unda coprostase bulunan kedilerde conservative sağıtım sırasında kaybedilen zamanın hayvanın kondisyonunu bozmasına olanak vermeden, kliniğe geldiği zaman enterotomie yapılarak tedavi yoluna gitmenin hastalığın kesin sağıtımı olabileceği kanısındır.

Giriş

Kedilerde colon constipation'larına sık raslanılmaktadır. İlerlemiş olaylarda tedavi güçleşmekte, sık sık nüksler olmakta ve son çare olarak enterotomie yolu ile coprostase alınarak tedavisi yapılmaktadır.

Kediler diğer evcil hayvanlara nazaran genellikle evlerde yaşamaktadırlar. Bu bakımdan defekasyonlarını belirli zamanlarda dışarı

* I.Ü. Veteriner Fakültesi Cerrahi Kürsüsü Doçenti. İstanbul-Türkiye

** A.Ü. Veteriner Fakültesi I. Şirurji Kürsüsü Dr. Asistanı. Ankara-Türkiye

çıkarak yapmakta, veya evde belirli bir yerde uygulamaktadırlar. Esasen içgüdü yapıları da defekasyon şekilleri bakımından bir sınırlamayı gerektirmektedir. Ayrıca ev içinde hareket noksanlıkları constipation'ü kolaylaştırmaktadır. Yaşlı kedilerdeki barsak atonî'leri de constipation ve coprostase'ın bir nedenidir. Hayvanın diet'inin rolü de büyüktür. Sudan fakir ve kuru gıdaların alınması bunu kolaylaştırır. Colon, rectum ve pelvis de oluşan değişiklikler ile bunların tümöral oluşumları geçiş kanallarının daralmasına, dolayısıyla coprostase teşekülüne neden olurlar (3, 5, 6).

Raşitizmalı genç yavru-larda pelvis kemiklerinin gelişimindeki bozukluk nedeniyle ve her iki femurdan gelen itmeler sonucu pelvis'in transversal çapında daralma olmaktadır. Raşitik kedilerde aynı zamanda barsak atonisi de bulunduğundan, bu iki neden böyle yavru-larda coprostase şekillenmesine yol açmaktadır (4).

Constipation ve coprostase'lı kedilerde görülen klinik bulgular, hasta sahibi dikkatsiz ise başlangıçta farkedilmeyebilir. Hayvan defekasyon yapmadığı halde bir miktar yiyecek alabilir, fakat hayvan durgun ve hareketsizdir ve sık sık defekasyon pozisyonları alır. İleri olaylarda kusma, depresyon, anorexia vardır. Hayvanın tüy örtüsü bozuktur. Olay eskidikçe dehydration başlar. Karnın palpasyonunda sert ve sucuk gibi bir kitlenin varlığı hissedilir. Eğer radyolojik muayene yapı-lırsa coprostase'nın büyüklük ve yoğunluğu tesbit edilir (3, 6).

İleri olayların tedavisinde purgativ ve laxative ilaçların verilmesi genellikle bir yarar sağlamaz. Bu nedenle eğer kitle, rectum ve colon'un son kısımlarındaysa, anus yolu ile bir müdahaleye teşebbüs edilebilir. Karnın palpasyonu ile kitle anus'e yaklaştırılır ve küt bir kaşık veya butone uçlu bir pensle kitle parça parça dışarı alınmağa çalışılır. Bu işlem colon ve rectum mucosa'sının yaralanabilme olanağı bakımından tehlikeli, bazen de esas kitle ulaşım mesafesinden uzak olduğu için faydasızdır (3, 5).

Bu tedavilerin sonuç vermediği hallerde Enterotomie yapılarak kitlenin çıkartılması tek çare olarak kalır. Operasyona karar verildikten sonra, operasyon öncesi hayvana sulu gıdalar verilmemiş ve lavman yapılmamış olmasına dikkat edilmelidir. Aksi halde barsağın açılması sırasında sulu bağırsak içeriğinin kolayca oprasyon sahasına bulaştığı görülür. Bazen hayvan iyi bir kondisyonda olmayabilir, böyle hayvanlarda operasyon lokal anaesthesie altında yapılmalıdır. Coprostase kitlesinin colon'da geniş bir dilatasyon yaptığı (Megacolon) ve bunun da irreversible olduğu anlaşılırsa, o bölümünde enterectomie yapmak zorunlu olur (1, 2, 3, 5, 6, 7).

Materyal ve Metot

Son senelerde Veteriner Fakültesi Şirurji kliniğine gelen coprostase'lı kedilerden tedavisini yaptığımız 7 olay materyalimizi teşkil etmektedir. Bunlar İç Hastalıkları Kliniğimizce tedavi altına alınmış, fakat coprostase'ın konservatif yolla uzaklaştırılmasında başarıya ulaşılammış olaylardır ve son çare olarakta operasyona karar verilmiştir. Bu olaylarda, inhalasyon eter anestezisi altında enterotomie uygulanmıştır; yalnız 7. olayda infiltrasyon anestezisi altında operasyon yapılmıştır.

Olaylarda uyguladığımız enterotomie: Hayvanın karın bölgesi xiphoid'den os pubis'e kadar traş edildikten sonra, hayvan oprasyon masası üzerine sırt üstü yatırılır ve masaya hayvanın başı biraz aşağı gelecek şekilde pozisyon verilir. İnhalasyon eter anestezisi ile hayvan uyutulduktan sonra ayaklar bağlanır ve traş edilmiş karın bölgesi Teint. d'iode ve alcool ile silinir. Pencereleli bir örtü bezi ile göbek noktasını içine alan ve pelvis'e doğru olan linea mediana bölgesi sınırlanır. Göbeğin 1 cm. caudal'inde tam linea mediana üzerinde, hayvanın büyüklüğüne göre 4-6 cm. uzunluğunda bir ensizyon yapılır. Karın boşluğuna girildikten sonra, buradan iki parmak sokularak şişmiş ve sert olan colon yakalanır ve yavaş yavaş laparotomie aralığından dışarı çıkartılır. Mesocolon'un girişinin tam karşısında, coprostase ucunun bulunduğu yer barsak ensizyonu için seçilir.

Barsak üzerindeki ensizyonu yapmadan evvel dışarı çıkan colon çevresi ve laparotomie aralığı steril gazlı bezlerle sarılır. Seçilen bölgede yapılan 2 cm. uzunluğundaki bir ensizyonla colon açılır. Coprostase'ın geri ucundan, colon üzerinden yapılan hafif tazyiklerle colon'daki ensizyon çizgisinden gelen coprostase operasyon setinde hazır olan gazlı bez tamponlarla tutulup alınır. Ensizyon aralığından uzakta veya rectum'da bulunan parçalar barsağın üzerinden yapılan hafif basınçlarla ensizyon hattına getirilerek alınır. Barsak içeriği ile bulaşmış olan ensizyon alanı gazlı bezlerle temizlendikten sonra düz ve yuvarlak iğne ve ince pamuk iplikle, çift sıra Lembert dikişi konarak kapatılır.

Colon karın boşluğuna yerleştirildikten sonra 250.000 i. ü. pen. crystalisée karın boşluğuna dökülür ve laparotomie aralığı bilinen şekilde kapatılır. Fazla sık olmamak şartı ile operasyon yarası karın etrafından sarılarak pansumana alınır.

Operasyon sonrası ilk 3-4 gün, günde 40-60 c. serum fizyolojik (deri altı) ve 400.000 i. ü. pen. procaine yapılır. Diet olarak ilk post-operative günde yalnız süt, diğer günlerde de süt ekmek karışımı veri-

lir. Sütün her verilişte taze olmasına dikkat edilir. Deri dikişleri genellikle 7-10 postoperative günde alınır.

Olaylar

1. Prot. ve tarihi : 113/9. 3. 1971
 Hayvan : 6 aylık erkek siyah kedi.
 Anamnez : 10 gündür gaitasını yapamıyor ve yürüyemiyor.
 Teşhis : Rachitism ve colon coprostase'sı
 Tedavi : Enterotomic yolu ile colon'lardan 180 gr. ağırlığında 6 parça coprostase alındı ve 10. gün süre ile raşitizma tedavisi yapıldı.
 Sonuç : 1. postoperative hafta içinde süt, sonra da sulu gıda verildiği 2. hafta içinde normal defekasyon yapıyordu.
2. Prot. ve tarihi : 217/13.5.1971
 Hayvan : 1 yaşında erkek tekir kedi.
 Anamnez : 15 güne yakın bir süre defekasyon yapamadığından yakınılmakla getirildi.
 Teşhis : İleri derecede rachitism, colon ve rectum coprostase'sı.
 Tedavi : Enterotomic ile colon ve rectum'dan 4 parça (2 parçası ufak yumurta büyüklüğünde) kitle çıkartıldı ve raşitizma tedavisi yapıldı.
 Sonuç : Diet'e tabi tutulan hayvan operasyondan 10 gün sonra normal defekasyon yapabiliyordu.
3. Prot. ve tarihi : 224/22.5.1971
 Hayvan : 1.5 yaşında erkek tekir kedi.
 Anamnez : 2 aydır güç defekasyon yapmakta ve son 3 gündür de hiç defekasyon yapamamış.
 Teşhis : Colon ve rectum coprostase'sı
 Tedavi : Enterotomie ile ufak ceviz büyüklüğünde 6 parça çıkartıldı.
 Sonuç : Diet altındaki hayvan operasyondan 1 hafta sonra normal defekasyon yapıyordu.
4. Prot. ve tarihi : 431/13.7.1971
 Hayvan : 11 aylık erkek kurşuni kedi.
 Anamnez : 1 haftadan fazla bir süredir gaitasını yapamıyor ve son 2 gündür de yemek yemiyor.

- Teşhis : İleri derecede rachitism ve colon coprostase'ı.
 Tedavi : Enterotomic ile 2 parça ve 110 gr. ağırlığında coprostase çıkartıldı ve raşitizma tedavisi yapıldı.
 Sonuç : Postoperative 7. günde öldü.
5. Prot. ve tarihi : 432/13.7.1971
 Hayvan : 11 aylık erkek kurşuni kedi. (4. olayın kardeşi).
 Anamnez : 1 haftaya yakın bir süre defekasyon yapamıyor ve rahat yürüyemiyor.
 Teşhis : Rachitism ve colon coprostase'ı.
 Tedavi : Enterotomie ile colon'lardan 3 parça sert coprostase alındı ve raşitizma tedavisi yapıldı.
 Sonuç : Operasyondan 10 gün sonra, diet'e rağmen kısmi bir defekasyon yapıyordu. Bu hayvan kliniğimize 3 aya yakın bir süre sonra (617/9.10.1971) de tekrar getirildiğinde yeniden colon'da coprostase meydana geldiği görüldü. 2. bir operasyonla coprostase alındı ve iyileşme 7. postoperative günde sağlandı.
6. Prot ve tarihi : 732/20.9.1972
 Hayvan : 10 yaşında erkek kedi.
 Anamnez : 3 aydır devamlı constipation tedavisi görüyor-muş.
 Teşhis : Colon ve rectum coprostase'ı.
 Tedavi : Enterotomie ile caecum'dan itibaren bütün colon ve rectum'u dolduran çok sert 4 parça coprostase alındı.
 Sonuç : Diet'e tabi hayvan operasyondan 12 gün sonra normal defekasyonunu yapabiliyordu.
7. Prot. ve tarihi : 739/20.9.1972
 Hayvan : 1 yaşında dişi Ankara kedisi.
 Anamnez : 10 gündenberi defekasyon yapamadığı nedeniyle kliniğimize getirildi.
 Teşhis : Colon ve rectum coprostase'ı ile beraber entoksikasyon.
 Ted. ve sonuç : Lokal anestezi altında yapılan operasyon sırasında öldü. Karın boşluğu açıldığı zaman bütün colon ve rectum'un sucuk gibi sert coprostase kitleleri ile dolu olduğu görüldü.

Tartışma ve Sonuç

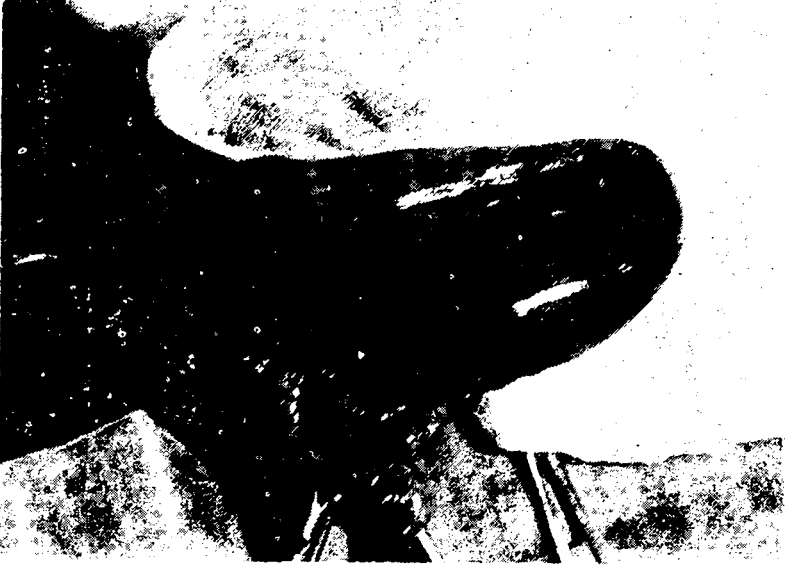
Kedilerde colon ve rectum'da coprostase olaylarına diğer hayvanlara nazaran daha fazla raslanıldığı görülmektedir. Genellikle kedilerde coprostase şekillenmesi hayvan sahibinin ilgisini geç çekmekte ve geçen bu süre içinde de oluşan coprostase'ın sertliği ancak enterotomie ile alınması zorunluluğunu ortaya çıkarmaktadır (1, 7).

Ayrıca raşitizmalı kedilerde şekillenen coprostaselerin nedeni pelvis kanalındaki deformasyon ve bağırsak atonileridir (4). Böyle hayvanlarda oluşan coprostase, klinik gözlemlerimize göre enterotomie ile alınsa bile nöksler olmakta (5), raşitizma tedavisinden sonra pelvis kanalı darlığının kalıcı oluşu, zaman zaman eklenen diğer etkenlerle, hayvan diete tabi tutulsa bile, tekrar şekillenebilmektedir. Bu nedenle pelvis kanalı çok daralmış, raşitizmalı kedi sahiplerinin bu hayvanları tedavi eden Veteriner Hekimlerin böyle olaylarda dikkatli olmaları gerekir.

Coprostase'nın çıkartılması için yapılan enterotomie basit bir operasyondur (2); ancak barsağın açılması ve coprostase'nın dışarı alınması sırasında karın boşluğunun enfekte olmasını önlemek ve hayvanın kaybolmuş olan su ve tuz ihtiyacını karşılamak gereklidir. Kısa aralıklarla oluşan nöksler hastanın tedavi kabul etme niteliğinin kalma-
dığını belirtir.

Literatür

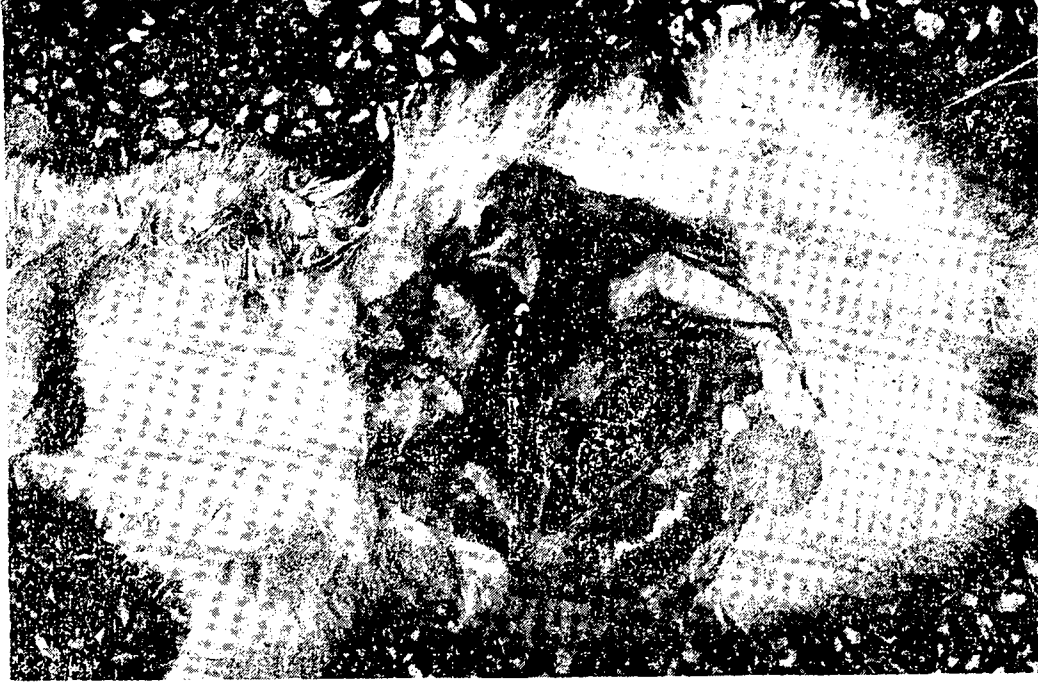
- 1 - **Archibald, J., Happel, C. I., Graham, J. B.** (1953): *Radical Enterotomy in Colonic Coprostasis*, Nort. Amer. Vet. 246-269.
 - 2 - **Artun, B. S.** (1970): *Evcil Hayvanlarda Operasyon Bilgisi*, Cilt: 2. Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, s. 206-209.
 - 4 - **Küçükler, N.** (1969): *Kedilerde Raşitizmanın Klinik-Radiolojik Teşhisi ve tedavisi üzerinde araştırmalar*. A. Ü. Vet. Fak. Yayın. 245, s. 87.
 - 5 - **McCunn, J.** (1953): *Hobday's Surgical Diseases of the Dog and Cat*. Bailaire Tindal and Cox, London, PP 216-218.
 - 6 - **Öktem, B.** (1964): *Özel Şirurji*, Cilt: 2, İstiklal Matbaası, Ankara, s. 92-95.
 - 7 - **Yoder, J. T. Dragsted, L. R., Starch, C. Y.** (1969): *Partial Colectomy for Correction of Megacolon in a Cat*, Small. Anim. Clin. 63, 1049-1052.
- Yazı "Dergi Yazı Kuruluna" 19.2.1974 günü gelmiştir.*

Resim. 1. Olay 2 nin operasyon sırasında colon ve rectum'undaki coprostase'lerin görünümü
(The appearance of coprostasis of cases 2 during operation).

Resim. 2. Olay 2 den enterotomie ile çıkartılan coprostase'lar,
(The coprostatic pieces from case two).

Resim. 3. Olay 7 nin otopsisinde colon ve rectum coprostase'larının görünümü
(The app-rearence of colon and rectum of case 7 during necropsie).